

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТ
ФАКУЛТЕТ ЗА ПОСЛОВНЕ СТУДИЈЕ
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА
(*навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ*)

На основу одлуке Сената Универзитета од, _____ пошто смо проучили урађену
ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ _____ под називом:
(*навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ*)

**КОРПОРАТИВНО УПРАВЉАЊЕ, С ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ГРАЂЕВИНСКЕ
КОМПАНИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

кандидата: ЂУРО ЂУРИЋ, дипл.маш.инж. _____ подносимо следећи:
(*звање, име и презиме кандидата*)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

Ђуро (Јанко) Ђурић је рођен 20. априла 1973. године у Сиску, Република Хрватска. Основну и средњу школу (математичка гимназија) завршио је у Сиску. Основне / мастер академске студије на Машинском факултету Универзитета у Београду завршио је 25.04.1997. године (оцена 10 на дипломском, просечна оцена током студирања 8,00, смер машинске конструкције и механизација).

Радну каријеру започео је 01.09.1997. године. Радио је у највећим грађевинским компанијама на територији Републике Србије. Тренутно је запослен у компанији Енергопројект Нискоградња АД, на радном месту главног инжењера механизације.

У школској 2009/2010. години уписао је заједнички програм докторских студија Факултета за пословне студије и Факултета за међународну економију, Мегатренд универзитета у Београду, смер микроекономија. Све испите и друге обавезе предвиђене наставним планом и програмом ових докторских студија, укључујући и два диференцијална испита (Тржишна економија и Основе финансија), је успешно окончао у јулу месецу 2012. године.

Припрему за израду пријаве за докторску дисертацију је започео у јесен 2013. године. Пријаву на тему “Корпоративно управљање, с посебним освртом на грађевинске компаније у Републици Србији“ предао је 17.04.2014.

Докторска дисертација садржи и анкету помоћу које је вршено истраживање. Дисертација је подељена у девет поглавља, садржи 7 табела, 18 слика и 5 графикана. Приликом израде дисертације коришћено је укупно 172 извора литературе, од тога 138 књига и часописа, 15 извора права и 19 интернет линкова.

Кандидат је израдио коауторски рад који је у процесу штампе за „Правни живот“ (М 51): Рабреновић М., Попов Д., Ђурић Ђ.: *Један поглед на корпоративно управљање у Србији*, о чему је достављена потврда.

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

Једна од дефиниција корпоративног управљања је да корпоративно управљање обухвата скуп односа између управе компаније, управног одбора, акционара и других заинтересованих лица. Може да се дефинише и као систем којим су компаније управљане и надзиране. Битна карактеристика овог начина руковођења је да је својина односно власништво одвојена од менаџмента или управљачког дела компаније.

Постоје два главна разлога због којих се корпоративно управљање наметнуло као логично и системско решење у домену управљања компанијама. Први разлог је глобализација и развој светског финансијског тржишта. Други, не мање битан разлог, је појава међународних, мултинационалних и транснационалних компанија и потреба примене униформних правила руковођења, која се намећу националним ентитетима односно њиховом правном и економском систему у овој области. То практично значи стварање потребе за прецизнијим, јаснијим и транспарентнијим правилима руковођења, а све у сврху смањења ризика улагања.

Модерне корпорације представљају углавном компаније или друштва са ограниченом одговорношћу, у којима је власничка структура одвојена од управљачке, и у којој је контролна и управљачка функција у рукама менаџмента.

За економије земаља у транзицији, у које спада и Република Србија, може се рећи да је корпоративно управљање релативно нов појам. Основно питање је прелазак са договорне на тржишну економију, где финансијске институције и тржишта имају главну улогу у алокацији ресурса и детерминисању економских перформанси земље. Република Србија је дуго носила бреме планског привређивања социјалистичког типа, где су институције финансијског система играле улогу пуких извршиоца одлука власти о диригованој алокацији ресурса.

Тек почетком деведесетих година прошлог века, формирањем првобитног законског оквира и реформом финансијског сектора, почињу да се стварају неопходни услови за почетак примене корпоративног управљања у Републици Србији. Процес промена подстакнут је, између осталог, и неопходношћу изналагања начина за обезбеђивање додатних финансијских средстава неопходних за посусталу српску привреду. Једини начин обезбеђивања новца је интеракција између банкарског сектора и тржишта капитала. Тада почиње и формирање првих отворених акционарских друштава, као и поновно активирање берзанског пословања.

Непостојање традиције корпоративног пословања, недостатак институционалног и регулаторног оквира, као и недостатак образовних институција и сходно томе, хроничан мањак квалификованих кадрова, резултирао је непотпуном имплементацијом система корпоративног управљања у грађевинским компанијама у Републици Србији.

По питању порекла имовине грађевинске компаније се могу поделити на компаније у друштвеном власништву које су приватизоване у поступку приватизације у периоду од 1991. године до данас, и компаније у приватном власништву од њиховог оснивања.

Велику препреку у развоју корпоративног управљања у изворно приватним компанијама представљао је и проблем преплитања власничке и управљачке структуре. Често мешање власника у управљачке процесе умањује ефикасност и резултате пословања.

Предмет докторске дисертације била је анализа стања корпоративног управљања у грађевинским компанијама у Републици Србији, које је од суштинског значаја за даљи развој ових компанија и ове гране привреде, па према томе има и директан утицај на укупан економски развој земље.

Претходно изнета излагања намећу потребу за улагањем истраживачког напора у покушају да се изучи овај проблем. Менаџмент грађевинских компанија у Републици Србији углавном не поседује критичну количину теоретских и практичних знања из области корпоративног управљања. То је стога један од главних разлога њихове резервисаности и уздржаности у имплементацији позитивне праксе корпоративног управљања.

Циљ докторске дисертације

Општи циљ истраживања у овој докторској дисертацији је био да се на основу анализе досадашње праксе корпоративног управљања у грађевинским компанијама у Републици Србији укаже на разлоге недовољне пословне успешности односно на корист од примене корпоративног начина управљања.

Указало се на сложеност, али и штетност непознавања принципа корпоративног управљања, као и на друштвени значај јачања научне и практичне мисли о корпоративном управљању. Примена нових правила ће, засигурно, утицати на ефикаснији и ефективнији процес пословања, организације и управљања овим компанијама, што ће на крају резултирати већим приносом на уложена средства. Истраживањем постојећег начина пословања у грађевинским компанијама у Републици Србији и применом позитивних стандарда корпоративног управљања у свету, направиће се покушај формирања практично употребљивог модела корпоративног управљања у грађевинским компанијама у Републици Србији.

Остваривањем општег циља истраживања обезбедиће се квалитативан и квантитативан помак у поимању корпоративног управљања као значајног друштвеног феномена и унапредиће се постојећи фонд научног сазнања у овој области друштвеног живота.

Научни циљ истраживања у овој дисертацији кандидат је структурирао у више нивоа, који су таксативно наведени у садржају докторске дисертације.

Рад садржи јасну дескрипцију односно опис техника и метода савременог корпоративног управљања. Овај ниво научног циља, кандидат је остварио аналитичким приступом и увидом у узроке и последице проблема лошег корпоративног управљања, уз настојање да дође до његовог оптималног нивоа.

Други ниво научног циља била је *класификација и типологизација* постојеће научне и стручне грађе о корпоративном управљању.

Трећи ниво научног циља којег је кандидат остварио реализацијом емпиријског истраживања био је *разматрање појединих механизма корпоративног управљања у грађевинским компанијама у Србији*. У овом делу су наведене законитости и правилности поступања различитих нивоа менаџмента и других стејкхолдера. Евидентно је да је кандидат трагао за сличностима и разликама у мање и више успешним моделима корпоративног управљања и његовим утицајем на остваривање циљева.

Крајњи циљ истраживања у овој докторској дисертацији био је испитивање утицаја појединих механизма у оквиру корпоративног управљања са предлогом могућег оптималног модела корпоративног управљања.

Као основ за научну прогнозу чинило је идентификовање трендова у пракси, али и израда и реализација анкетног упитника, са циљем подизања ефикасности и ефективности корпоративног управљања.

Суштина научне прогнозе у овој докторској дисертацији била је да се на основу досадашњих искустава развију одговарајући модели унапређења корпоративног управљања, што је кандидат у потпуности остварио у докторској дисертацији.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Кроз истраживање, у којем су примењене различите методе и технике истраживања, **доказане су следеће хипотезе:**

Општа хипотеза:

У савременој теорији менаџмента, корпоративно управљање је у основи добро дефинисано, али се у његовом функционисању јављају тешкоће, зависно од степена развоја одређене организације.

Посебне хипотезе:

1. Што се више пословање грађевинских компанија у Републици Србији заснива на принципима корпоративног управљања, уколико се ефикасније и ефективније остварују циљеви и већа је њихова конкурентност на домаћем и иностраним тржиштима.

2. Што се више у грађевинским компанијама у Републици Србији елементи стандарда корпоративног управљања развијених земаља света буду комбиновали с елементима традиције, културе и геополитичким специфичностима, већа је могућност да се формира за Републику Србију успешан модел корпоративног управљања овим компанијама.

3. Што је оптималнији модел корпоративног управљања, у већој мери се остварују права акционара.

4. Кратак опис садржаја

Садржај дисертације је структуриран на следећи начин:

1. Увод

У овом поглављу је наведен садржај рада, уз објашњење значаја корпоративног начина руковођења компанијама.

2. Хипотетичко-методолошки оквир

У овом поглављу обрађен је предмет, општи и научни циљ дисертације. Постављене су једна општа и три посебне хипотезе, наведене методе и технике истраживања. На крају поглавља поткрепљена је научна и друштвена оправданост овог докторског рада.

3. Развој, дефиниција и значај корпоративног управљања

У овом поглављу детаљно је обрађена појава и развој корпоративног управљања у свету, до данашњих дана. Дати су примери дефиниција корпоративног управљања и елаборирана сврха тј. циљеви корпоративног управљања, као и његов значај за модерно друштво и компаније.

4. Теоријски аспекти корпоративног управљања

У овом поглављу обрађен је теоријски приступ са гледишта узрока настанка компанија и логике понашања судеоника у процесу рада. Објашњене су основе неокласичне теорије компаније, менаџерске и агенцијске теорије, бихевиористичке теорије, теорије трансакционих трошкова и услужности, теорије зависности од ресурса и теорије заинтересованих страна.

5. Концепт корпоративног управљања

У овом поглављу обрађени су принципи корпоративног управљања OECD-а, један од кључних докумената за развој корпоративног управљања. Елабориране су и четири директиве савета европске уније које се односе на покушај изједначавања законодавстава земаља чланица са аспекта корпоративног управљања. Објашњени су модели корпоративног управљања, као и дат њихов упоредни преглед. Дат је осврт на интерне и екстерне механизме корпоративног управљања. У даљем тексту су наведени основни принципи кодекса корпоративног управљања и пословне етике. Поглавље 5.6. уводи нас у улогу, проблеме и стратегију развоја корпоративног управљања у земљама у транзицији. На крају петог поглавља обрађена је тематика корупције у контексту корпоративног управљања.

6. Корпоративно управљање у Републици Србији (РС)

У овом поглављу обрађена је појава, развој и особености корпоративног управљања у Републици Србији, као и процес приватизације и правни и институционални оквир за имплементацију корпоративног управљања. На крају је дат пресек тренутног стања корпоративног управљања у Републици Србији.

7. Корпоративно управљање у грађевинским компанијама у Републици Србији (РС)

У овом поглављу обрађено је стање корпоративног управљања у грађевинским компанијама у Републици Србији и његова важност за компаније из ове бранше. Анализиран је концепт приватизације и власничка структура у овим компанијама. Објашњен је начин и приступ истраживању нивоа имплементације корпоративног управљања у грађевинским компанијама у Србији, кроз спроведену анкету на узорку од укупно 72 компаније. Након тога је извршена детаљна анализа резултата истраживања кроз призму основних принципа корпоративног управљања датих од стране OECD-а.

8. Правци развоја оптималног модела корпоративног управљања

У овом поглављу дате су ауторове смернице и предлози у сврху стварања јединственог модела корпоративног управљања за грађевинске компаније у Републици Србији.

9. Завршна разматрања

У овом поглављу извршено је тестирање хипотеза и дат закључак.

На крају рада наведени су коришћени извори литературе, као и садржај анкете помоћу које је вршено истраживање, као и списак табела, слика и графикана који се налазе у раду.

5. Остварени резултати и научни допринос

Научна оправданост истраживања у овој докторској дисертацији огледа се у давању очигледног доприноса употпуњавању фонда научног сазнања о комплексном проблему корпоративног управљања. Осим тога, резултати истраживања у овој дисертацији пружили су значајан допринос у проналажењу нових метода и начина за унапређење оптималног модела корпоративног управљања.

Научна оправданост предметне теме огледа се и у конкретном научном доприносу у проучавању актуелних изазова корпоративног управљања.

Научни допринос ове докторске дисертације огледа се у провођењу свеобухватног анкетног упитника чији резултати ће бити од користи научним, образовним и државним институцијама и употпуњавању научне грађе из ове области, на један оригиналан и по примењеној методи препознатљив начин.

Отуда, резултати истраживања у овој докторској дисертацији представљају солидну основу за будућа научна истраживања назначене теме и биће од користи за конципирање наставних планова и програма образовних установа у делу који је посвећен корпоративном управљању.

Друштвена оправданост истраживања је повезана са његовом научном оправданошћу. Истраживање у овој докторској дисертацији има своју друштвену оправданост, указујући на озбиљан проблем недовољне примене корпоративног управљања. Последице оваквог стања манифестују се на различите начине у организацијама јавног и приватног сектора. Посебан друштвени допринос истраживања огледа се у томе што оно нуди добру научну и стручну основу за доградњу правне регулативе у области предмета докторске дисертације, која ће помоћи да се на савремен и ефикасан начин унапреди модел корпоративног управљања у целини.

У стручној литератури о корпоративном управљању постоје различита и често супротна становишта. За решавање тих дилема и за усклађивање модела корпоративног управљања у Србији, а посебно у области грађевинских компанија, резултати истраживања у овој докторској дисертацији могу бити од значајне користи.

Важан друштвени допринос ове докторске дисертације очекује се и у области доградње студијских програма средњошколских и високошколских установа у област објективнијег сагледавања проблема корпоративног управљања.

Резултати истраживања могу бити од користи и за специјалистичке курсеве, као и за осовремењавање студијских програма мастер и докторских академских студија.

Осим тога, истраживање може дати пуни друштвени допринос у процесу обављања редовних послова управних и надзорних одбора компанија које су корпоративно организоване, али и одговарајућих државних органа којима се подвргавају тако организоване компаније.

Значајна друштвена оправданост резултата истраживања у овој докторској дисертацији огледа се и у пружању стручног доприноса професионалцима који се баве корпоративним управљањем, јер сазнања добијена овим истраживањем могу искористити за изналажење адекватних модела којима се подижу ефикасност и ефективност остваривања циљева у датој области.

6. Закључак

1) Докторска дисертација под називом: “Корпоративно управљање, с посебним освртом на грађевинске компаније у Републици Србији“, кандидата Ђуре Ђурића урађена је у складу са одлуком о одобравању израде дисертације.

2) Тема докторске дисертације је сложена и мултидисциплинована и припада пољу друштвено-хуманистичких наука, научној области економије, ужој научној области менаџмента. У теоријско-емпиријском смислу, тема докторске дисертације није била у нас довољно научно обрађена, а недостајао јој је и адекватно дефинисан категоријално појмовни систем.

3) Због наглашене потребе за давањем одговора на савремене изазове корпоративног управљања, резултати истраживања саопштени у овој докторској дисертацији могу бити добра основа за изградњу оптималног модела корпоративног управљања у Републици Србији, али и за доградњу правног система у овој области. Отуда, ова докторска дисертација представља самостално и оригинално научно дело кандидата.

4) Дисертација је писана коректним језиком науке, јединственим и јасним стилем уз мање тешкоће које су неизбежни пратилац овакве врсте истраживања. Дисертација садржи адекватну и кохерентну научну апаратуру, укључујући фусноте, најважније изводе, кључне речи, као и списак литературе коришћене приликом израде дисертације. Одабрана литература и извори су примерени потребама рада како по квалитету садржаја, тако и по обиму. Коришћени извори дали су довољну основу за битна закључивања о проблему и предмету истраживања, као и за доказивање постављених хипотеза. Изворе и литературу кандидат је правилно и вешто користио, што се види из чињенице да је постављене хипотезе ваљано конфирмирао.

5) Будући да тежња ка унапређењу модела корпоративног управљања чини један од услова савременог друштва, Комисија за оцену завршног рада сматра да би резултати истраживања у докторској дисертацији могли да пруже многе одговоре на сложена питања корпоративног управљања у Републици Србији, а посебно у грађевинским компанијама.

6) Из научне оправданости докторске дисертације произилази и њена друштвена оправданост која се огледа у намери кандидата да кроз коректну теоријску разраду и упоредну анализу пружи значајну помоћ у изналажењу оптималног модела корпоративног управљања. Управо, полазећи од научне заснованости и друштвене оправданости предмета докторске дисертације, Комисија сматра да дисертација у наведеној садржини и форми испуњава услове да буде прихваћена за јавну одбрану.

7) Имајући у виду наведене аргументе, Комисија за оцену докторске дисертације, сходно захтевима постављеним у упутству за израду завршних радова на студијама другог и трећег степена, сматра да је докторска дисертација под називом „Корпоративно управљање, с посебним освртом на грађевинске компаније у Републици Србији“, оригинално и самостално научно дело кандидата Ђуре Ђурића и да садржи наведене научне доприносе, те предлаже наставно-научном већу Факултета за пословне студије Мегатренд универзитета у Београду да донесе следећу

ОДЛУКУ

1. Констатује се да је приложена докторска дисертација подобна за јавну одбрану.
2. Кандидат Ђуро Ђурић ће јавну одбрану докторске дисертације обавити пред комисијом у саставу у којем је утврђивана њена подобност за јавну одбрану, по прописаној академској процедури.

Место и датум:
Београд, 11. јануар 2016. године

Чланови Комисије за оцену подобности
кандидата и теме докторске
дисертације/уметничког пројекта

Проф. др Михајло Рабреновић, ментор
Факултет за пословне студије

Проф. др Сања Станковић
Факултет за право, јавну управу и безбедност

Доц. др Дејан Попов
Факултет за пословне студије

